

Krisesentersekretariatet
Storgata 11
0155 Oslo

Justis og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Oslo 2.10. 2007

Forslag til kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester

Krisesentersekretariatet takker for henvendelsen vedrørende forslag til kriminalisering av seksuelle tjenester.

Ny bestemmelse i straffeloven 1902 som rammer kjøp av seksuelle tjenester, med en tilsvarende bestemmelse videreført i straffeloven 2005. i tillegg et forslag om å endre politiets adgang til kontroll av kommunikasjonsanlegg etter straffeprosessloven § 216 b i saker om overtredelse av straffeloven 1902 § 201 a.

Vi er meget positive til at Justisdepartementet ikke ønsker å skille mellom ulike grupper av personer som selger sex.

Forslaget om å ikke skille mellom kjøp av sex fra barn og voksne ved å endre straffeloven § 203 til et generelt forbud mot kjøp av sex ser vi kan være problematisk på grunn av særhensyn til barns sårbarhet. Selv om en bruker forhøyet strafferamme der handlingen skjer overfor mindreårige. Vi stiller oss derfor positive til at § 203 forbeholdes kjøp av sex fra barn.

6.1 Plassering

På side 6 i høringsbrevet presiserer departementet at de ikke ønsker å skille mellom ulike grupper av personer som selger sex og at kjøp av sex er uønsket uansett årsakene til at den enkelte selger sex.

Departementet foreslår å utforme et eget straffebud, en ny § 202 a som retter seg mot kjøp av sex generelt, men uten å ta den inn i oppregningen i straffeloven 1902 § 12 nr.3 bokstav a. Et nytt straffeforbud er vi positive til, men vi er uenige i begrensningen som ikke åpner for at lovbrudd begått i utlandet av norsk statsborger eller en i Norge hjemhørende person kan straffefølges i Norge.

Vi er her meget uenig med departementet i denne begrensningen av § 202 a. Slik vi ser det er ikke departementet her konsekvente i sitt ønske om å ikke skille mellom ulike grupper av personer som selger sex om dette kun skal gjelde innenfor Norges grenser.

En viktig begrunnelse for denne lovbestemmelsen er å påvirke befolkningens holdninger til kjøp av sex og forhindre krenkelse av den som selger sex. Allikevel finner ikke departementet det naturlig å utvide jurisdiksjonen for § 202 a. Vår innsigelse er stikk motsatt, vi mener at det vil være helt naturlig at jurisdiksjonen utvides. Det å ikke utvide jurisdiksjonen for § 202 a vil da meget uheldig signalisere at det er uproblematisk å kjøpe sex av personer fra ulike grupper i andre land enn Norge. Det signaliserer også at det er greit å ha to sett med holdninger når det gjelder utnyttelse av sårbare personer som selger sex. Slik vi ser det er ikke holdninger noe man tar av og på seg ved en grensekontroll.

Departementet viser til at argumentet for å ha utvidet jurisdiksjon ved § 203, er å bekjempe sex-turisme. Dette er slik vi ser det også høyst relevant også for å bekjempe sexturisme som vedrører kjøp av sex fra voksne i utlandet også. Norske turister vil enten de ønsker det eller ikke representere Norge og norske holdninger og verdier i utlandet. Departementet uttrykker tydelig at et formål med lovreguleringen er å signalisere at kjøp av sex er uønsket uansett årsakene til at den enkelte selger sex.

Symboleffekten av en utvidet jurisdiksjon av § 202 a kan sammenlignes med statens Etske retningslinjer for statstjenesten fra Moderniseringsdepartementet, 7. september 2005 står det:

”Det er i alle sammenhenger viktig å ha forståelse for andre lands kultur, religion og politiske system. (...). Videre vises til etiske retningslinjer mot kjøp og aksept av seksuelle tjenester (Statens personalthåndbok 2005 pkt. 2.6.11). I disse retningslinjene er det understreket at en ansatt ikke skal oppføre seg på en måte som kan krenke menneskeverd eller som er egnet til å bringe virksomheten eller Norge i miskreditt. Dette innebærer at en ansatt som er på oppdrag for statens regning i Norge eller i utlandet, skal avstå fra kjøp m.v. av seksuelle tjenester.

Med en utvidet jurisdiksjon av § 202 a vil vi i praksis få etiske retningslinjer for alle norske borgere som oppholder seg i andre land. Vi ønsker derfor at et nytt straffebud § 202 a får samme utvidete jurisdiksjon som § 203.

6.2 Gjerningsbeskrivelsen

Forslaget om å straffe begge parter, både den som avtaler eller yter vederlag for at en annen skal kunne oppnå seksuell omgang eller handling og den som oppnår den seksuelle forbindelsen er vi positive til. Videre er vi positive til presiseringen i § 202 a ”skaffer seg eller andre” seksuell omgang eller handling.

Vi er enige i departementets forslag om å ha en separat regel i bestemmelsen annet punktum som vil sette straff for det å oppnå seksuell omgang eller handling på grunnlag av at en annen har avtalt eller ytet vederlag.

6.3 Skyldkravet

Ingen kommentar.

6.4 Strafferammen

Vi er positive til forslaget om at strafferammen er bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler. Vi er positive til at straffebestemmelsen kan brukes sammen med andre straffebestemmelser som måtte være overtrådt.

6.5 Utkast til lovtekst

Utkastet til lovtekst har vi ingen videre kommentarer til utover krav om utvidet jurisdiksjon diskutert under punkt 6.1.

Forslaget om å justere § 203 tilsvarende § 202 a, i forhold å presisere ”mot vederlag” er vi positive til.

7.1 Medvirkning og forsøk

Vi er enige med departementets forslag om å ikke gjøre noen eksplisitte unntak fra den generelle medvirkningsbestemmelsen.

7.2 Forholdet til andre straffebestemmelser

Vi er enige i departementets forslag om å opprettholde den vanlige læren om konkurrens for denne lovbestemmelsen.

7.3 Straffeprosessuelle tvangsmidler

Selv om ikke departementet fremmer et forslag om å tilføye §§ 202 a og 203 i oppregningen av bestemmelser til § 216 b første ledd bokstav b er vi i første instans positive til en slik tilføyelse.

8. Kartlegging og evaluering

I forbindelse med arbeidet med å kartlegge prostitusjonsmarkedet har vi en kommentar til ønsket om å innhente kunnskap på punktet:

- de prostituertes oppfatning av sin egen situasjon og utsatthet for vold.

Vi foreslår at en slik kartlegging også innebærer samtaler med kvinner (og menn) som har brutt med prostitusjonen og som har vært borte fra prostitusjonen en stund. Vår erfaring er at dette er personer som vil uttale seg forskjellig fra de som er i prostitusjonen. Dette har sammenheng med at personer som har kommet seg ut ser sitt eget liv i et annet perspektiv enn en som er i det. En som er i prostitusjonen vil måtte ha en forklaring både overfor seg selv og andre hvorfor hun eller han selger sex.

Når det gjelder ønsket om å kartlegge de prostituertes utsatthet for vold før og etter en lovbestemmelse ser vi at det kan bli problematisk å kartlegge slike ”før og etter” tall. Dette fordi mørketallsproblematikken når det gjelder vold i samfunnet for øvrig antas å være store, spesielt med tanke på voldtekt. Det er gode grunner til å anta at mørketallene blant prostituerte er enda større da de som følge av stigma ved sin livssituasjon i større grad vil vegre seg for å anmelde vold og voldtekt.

9. Andre tiltak for å bekjempe prostitusjon og menneskehandel

Bare en kommentar til presisjon som kan gi en uheldig tolkning i andre avsnitt: ”For dem som allerede er i prostitusjonen og lever av inntekter fra prostitusjonen, vil kriminalisering kunne forverre situasjonen dersom ikke andre hjelpetiltak settes i verk.” Dem som lever av inntekter fra prostitusjonen inkluderer her i verste fall de prostituertes halliker og menneskehandlere.

10. Utvidelse av Straffeprosessloven § 216 B til saker om straffeloven § 201 A

Bestemmelsen gjelder ønsket om å la politiet få muligheten til kontroll av kommunikasjonsanlegg etter straffeprosessloven § 216 b for å håndheve straffeloven 1902 § 201 a. Bestemmelsen gjelder for voksne personer (pedofile) som gjennom ulike nettsteder søker kontakt med mindreårige, og vil sette straff for den som har avtalt et møte med et barn under 16 år og som med forsett om å begå en handling nevnt i §§ 195, 196 eller § 200 annet ledd, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.

Vi er positive til at straffeloven 1902 § 201 a inkluderes i oppregningen i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b.

Med vennlig hilsen

Tove Smaadahl
Daglig leder Krisesentersekretariatet

Maya Brenna Nielsen
Informasjonsansvarlig Krisesentersekretariatet/ROSA